

Minimální preventivní program

Základní škola a Mateřská škola Náměšť na Hané, okres Olomouc
Komenského 283, Náměšť na Hané, 783 44

Školní rok: 2018/ 2019

Ředitel: Mgr. Ladislav Havelka

Metodik prevence: Mgr. Ludmila Hejsková

Tel.: 585 952 179, mobil: 737 133 497

MINIMÁLNÍ PREVENTIVNÍ PROGRAM

pro školní rok 2018/ 2019
ZŠ Náměšť na Hané

„CÍLEM PRIMÁRNÍ PREVENCE JE ZVÝŠENÍ ODOLNOSTI DĚTÍ A MLÁDEŽE VŮČI SOCIÁLNĚ-PATOLOGICKÝM JEVŮM. PŘEDEVŠÍM VÉST DĚTI KE SPRÁVNÝM POSTOJŮM VŮČI ZÁTĚŽÍM A PROBLÉMŮM.“

Úvod

Minimální preventivní program vychází z pokynu MŠMT, č.j.:1454/2000-51, který do prevence sociopatologických jevů zařazuje konzumaci drog včetně alkoholu, kouření, kriminalitu, virtuální drogy a gambling, záškoláctví, šikanování a jiné násilí, rasismus, xenofobii, intoleranci, antisemitismus. Cílem minimálního preventivního programu je ve spolupráci s rodiči formovat takovou osobnost žáka, která je s ohledem na svůj věk schopná orientovat se v dané problematice, zkoumat ji, ptát se, dělat rozhodnutí, která si bude vážit svého zdraví, bude umět nakládat se svým volným časem a zvládat základní sociální dovednosti.

I v letošním školním roce zůstává základním principem preventivní strategie na naší škole osvojování základních kompetencí v oblasti zdravého životního stylu a prevence a rozvoj dovedností, které vedou u dětí a mládeže k odmítání všech druhů sebedestruktivního chování, projevů agresivity a porušování zákona.

Minimální preventivní program v této podobě je výsledkem upravování , zkoušení a zdaleka se nedá považovat za ukončený nebo definitivní.Každý další školní rok přináší nové podněty a nápady a na základě zkušeností hledáme pokud možno efektivní cesty vedoucí ke zkvalitnění vlivu na naše žáky.

Za velmi důležitou oblast považuji prohlubování komunikačních dovedností mezi učitelem, rodiči a žákem, posilování sebevědomí, sebeúcty a vzájemné úcty, řešení konfliktů, překonávání překážek, boj proti nudě = smysluplné využívání volného času.

Domnívám se, že žádný univerzální recept na tento složitý společenský problém neexistuje, nicméně všechny cesty, které formují psychicky zdravou osobnost a vedou dítě k odmítavému postoji, je třeba zkusit a teprve čas ukáže jaké přinesou změny.

Řízení a realizace preventivních aktivit

Za realizaci Minimálního preventivního programu zodpovídá koordinátor prevence, který koordinuje práci jednotlivých učitelů. Školní koordinátor se podílí na analýze současného stavu a zároveň na řešení jednotlivých problémů. O průběhu naplňování Minimálního preventivního programu informuje vedení školy a spolu s ním pravidelně vyhodnocuje aktuální situaci ve škole.

Hlavní podíl na dalším rozvíjení znalostí a dovedností související s prevencí sociálně patologických jevů spočívá v samostudiu všech učitelů školy a především koordinátora prevence.

Analýza situace

Pokud se na naší škole vyskytnou problémy v oblasti rizikového chování žáků, vždy je řešíme v součinnosti všech pedagogických pracovníků a rodičů žáků, kterých se problém týká.

V minulosti jsme řešili především problémy se záškoláctvím a nevhodným chováním mezi žáky navzájem.

Vzhledem k tomu, že patříme mezi školy s nižším počtem žáků, daří se nám vzniklé problémy včas postihnout a hledat jejich řešení.

V minulosti se nám osvědčily besedy s Policií ČR, na kterých měli žáci možnost zeptat se na informace, které je nejvíce zajímají a také v rámci jednotlivých vyučovacích předmětů / občanská výchova, výchova ke zdraví .../ jsou žáci informováni o rizicích, která je v dané oblasti ohrožují, chtějí-li žáci zůstat v anonymitě, mohou své dotazy a návrhy vkládat do „schránky důvěry“.

Primární prevence v rámci jednotlivých předmětů - I.stupeň

Primární prevenci na prvním stupni má na starosti třídní učitel. S jednotlivými tématy se děti setkávají především v prvouce, přírodovědě a vlastivědě. Při výuce lze využít různých metod, např. výklad, předávání informací, samostatnou práci, skupinovou práci.

Zaměření na mladší školní věk

- navozování příznivého psychosociálního klimatu ve třídě
- osvojování a upevňování základních návyků v rámci - hygiena, životospráva, sdělení základních informací z oblasti prevence experimentování s alkoholem a cigaretami
- základy etické a právní výchovy
- zaměření pozornosti na včasné odhalování specifických poruch učení nebo i jiných postižení
- všestranný rozvoj osobnosti žáka
- soustředěnost na včasné diagnostikování soc.-patologických problémů ve třídních kolektivech
- důraz na spolupráci s rodiči
- široká nabídka volnočasových aktivit
- ekologická výchova
- návštěvy filmových a divadelních představení, koncertů, besed apod. Účast v soutěžích výtvarných, sportovních apod.

Primární prevence v rámci jednotlivých předmětů - II.stupeň

Práce na druhém stupni je velmi náročná na koordinaci, tak aby byla probрана všechna témata, ale nedocházelo k jejich překrývání a přesycení žáků informacemi. S tématy z oblasti prevence se pracuje v předmětech občanská výchova, výchova ke zgravi, přírodopis, chemie,

dějepis, český jazyk a literatura. K práci s tématy lze využít metod výkladu, samostatné práce, práce s médií, skupinová práce, hraní rolí, besed, přednášek.

Zaměření na starší školní věk – prevence = základ předcházení problémům

A. Úkoly a činnost učitelů a jiných pedagogických pracovníků

- posílení úlohy učitelů v oblasti tvorby pozitivního sociálního klimatu, včasná diagnostika a intervence při riziku vzniku sociálně patologických jevů a kooperace s odborníky při jejich řešení. Zejména spolupráce s výchovnou poradkyní a třídními učiteli
- věnování pozornosti problematickým skupinám žáků nebo jednotlivcům, odhalování projevů asociálního chování mezi žáky – soustředit se zejména na problematiku šikany.
- v rámci prevence kouření vytvoření dostatečné informovanosti
- sledovat často opakující se krátkodobé absence žáků – prevence záškoláctví. Spolupráce s rodiči žáků s tendencemi vyhýbat se školní docházce. V problematických případech možnost vyžadování lékařského potvrzení.
- sebevzdělávání učitelů v metodikách preventivní výchovy a ve výchově ke zdravému životnímu stylu v souladu s Národními vzdělávacími osnovami pro oblast prevence sociálně patologických jevů u dětí a mládeže
- shromažďování a zpřístupňování materiálů pro pedagog.sbor.
- zapojení vedení školy i kolegů do tohoto programu
- nově přichozím vyučujícím nabídnout všestrannou kolegiální pomoc

B. Aktivity pro žáky

- výchova k odpovědnosti za zdraví své i ostatních – vytváření eticky hodnotných postojů a způsobů chování
- zaměření pozornosti na projekty prevence drogových závislostí, konzumace alkoholu, vandalismu, rasismu, násilí, komerčního sexuálního zneužívání apod.
- na základně loňského i předloňského průzkumu zaměřeného na zneužívání návykových látek věnovat nadále zvýšenou pozornost prevenci kouření - osvěta v rámci hodin OV, RV, třídnických hodin
- dovednost volby správné životosprávy - poruchy příjmu potravy – mentální anorexie a bulimie
- akce zaměřené na práci s národnostními menšinami směřující k potlačení rasismu a xenofobie
- zvyšování příznivého klimatu ve třídních kolektivech formou organizování výletů, exkurzí, lyžařského výcvikového kurzu atd.
- organizování akcí směřujících k oživení klimatu ve škole a zábavnou formou zpříjemnění školního prostředí (sportovní akce)
- účast ve vzdělávacích, sportovních a jiných soutěžích
- ekologická výchova
- finanční gramotnost- základní orientace žáků v nabídce finančních produktů
- Dopravní výchova- zaměření především na předcházení úrazů

C. Aktivity pro rodiče a veřejnost

- seznámení rodičů s MPP v rámci třídních schůzek
- nabídka propagačních materiálů o drogách
- seznámení rodičů s postupem školy v případě problémů žáků s drogami, na třídních schůzkách hovořit o nebezpečí drog zejména u starších žáků, kterým rodiče povolují účast na diskotékách

- dodržování bezpečnosti při jízdě dětí na kole, bezpečnost v dopravě

Cíl - žáci by před opuštěním ZŠ měli znát a umět:

- pojmenovat základní návykové látky
- znát jejich účinky na lidský organizmus
- orientovat se v problematice závislosti
- znát základní právní normy
- vědět, kde jsou kontaktní místa pro danou problematiku
- posilovat své sebevědomí
- správně se rozhodovat, odmítat
- zaujímat zdravé životní postoje
- orientovat se v problematice sexuální výchovy
- bránit se různým formám násilí, vědět, kde hledat pomoc
- zvládat základní sociální dovednosti
- orientovat se v nabídce základních bankovních produktů- výhody, ale i nevýhody- hospodaření s finančními prostředky, nebezpečí zadlužování apod.
- znát dopravní předpisy

Prevence šikany- posilování a rozvoj mezilidských vztahů

Prevence projevů xenofobie, rasismu, antisemitismu

Cíle

- předcházet šikaně- jejím projevům, stádiím a formám- předcházet projevům xenofobie, rasismu a antisemitismu
- upevňovat obecně uznávané hodnoty
- vyvracet předsudky, pěstovat úctu k životu
- posilovat a rozvíjet zdravé vrstevnické vztahy
- zajistit žákům ve škole bezpečnost o přestávkách- dozory
- účinně a profesionálně postupovat při rozpoznání šikany v souladu s pokyny MŠMT
- šířit pravdivé a objektivní informace o sektách, extremist. org. apod.

Ukazatele úspěchu:

- mezi žáky nebují šikana
- žáci samostatně myslí, rozhodují se, projevují svůj názor
- žáci mají zájem o pospolitost třídy
- na půdě školy panuje důvěrná a bezpečná atmosféra
- žáci se zajímají o multikulturní spol., mají zájem o různá náboženství a kultury, mají dostatek informací a znají rizika extremist. org., sekt apod.
- žáci jsou ochotni řešit své konflikty dohodou
- žáci jeví zájem o návštěvy odborníků

Prevence drogových závislostí, alkoholismu a kouření

Cíle

- předcházet užívání návykových látek a oddálit první kontakt s nimi

- aktivizovat žáky k pravidelným kulturním a sportovním činnostem

Ukazatele úspěchu:

- žáci mají reálný obraz „světa drog“
- žáci se účastní výletů, exkurzí apod organizovaných školou, zapojují se také do mimoškolních aktivit
- žáci se zajímají o problematiku užívání drog- následky, vědí, na koho se mají v případě obtíží obrátit

Prevence rizikového sexuálního chování, sexuálního zneužívání a týrání

Cíle:

- předcházet rizikovému sexuálnímu chování, rizikům předčasného sexuálního života, rizikům sexuálního zneužívání
- orientace v problematice sexuální výchovy
- žáci mají kladný postoj k obecně uznávaným hodnotám- rodina, mateřství apod., dávají přednost dlouhodobým vztahům postaveným na lásce
- podporovat zdravé sebevědomí žáků a citlivě přistupovat k jejich problémům
- Ukazatele úspěchu:
 - asertivní jednání žáků
 - zodpovědný postoj k sexu
 - žáci upřednostňují obecně uznávané hodnoty, dávají přednost dlouhodobým vztahům založeným na lásce
 - žáci se orientují v problematice sexuální výchovy a vědí, na koho se mají v případě potřeby obrátit

Prevence kriminality a delikvence (dle pokynu MŠMT), právní odpovědnost

Cíle:

- vysvětlit a popsat základní projevy kriminality a delikvence
- vysvětlit jednotlivé dílčí mechanismy a dynamiku trestných činů, přestupků
- předkládat a vysvětlovat modelové situace
- spolupráce s Policií ČR- besedy, přednášky
- Školní řád, Trestní zákoník, Ústava ČR, Charta práv dítěte apod.
- Upevňovat základní pravidla společenského chování, dbát na dodržování zákona, morální zásady

Ukazatele úspěchu:

- žáci jsou si vědomi následků spáchání přestupku a trestného činu
- žáci znají školní řád
- žáci znají a respektují základní lidská práva a hodnoty společenského chování
- žáci vědí, na koho se v případě potřeby obrátit a mají důvěru v pedagogický sbor

Prevence záškoláctví

Cíle:

- snížit počet zameškaných hodin
- vypracovat plán v souladu se ŠŘ a pokyny MŠMT na řešení neomluvené školní docházky
- spolupracovat se sociálním odborem, Policií ČR na dodržování povinné školní docházky

Ukazatele úspěchu:

- nízký počet neomluvených zameškaných hodin
- škola má vypracovaný plán a postupy, jak řešit neomluvenou docházku

Zdravý životní styl, prevence vzniku poruch příjmu potravy

Ekologie

Cíle

- popsat zdravý životní styl
- upevňovat kladný vztah ke svému tělu
- různé styly života
- předcházet negativnímu vlivu médií
- předcházet vzniku poruch příjmu potravy
- upevňovat a rozvíjet kladný vztah k životnímu prostředí- ekologie
- poskytování první pomoci, integrovaný záchranný systém

Ukazatele úspěchu:

- žáci mají zájem o zdravý životní styl, dbají o svůj zevnějšek a tělo
- žáci znají pozitiva a negativa různých stylů života
- přemýšlí o vlivu médií a reklamy na jejich život
- žáci mají kladný vztah k přírodě a životnímu prostředí

Prevence virtuálních drog- patologické hráčství a závislost na počítačových hrách

Cíle

- seznámit žáky se základními pojmy virtuálních drog- TV, PC, reality show, výherní automaty, sázení apod.
- předcházet zdravotním, sociálním a psychickým poškozením v důsledku přílišného užívání virtuálních drog
- podporovat počítačové hry, filmy apod. s kladnými stránkami obsahu

Ukazatele úspěchu

- žáci znají základní pojmy, pozitiva a negativa virtuálních drog, jsou si vědomi pravidel pro jejich užívání a znají následky jejich porušování
- žáci nevyhledávají pouze hry s tematikou násilí, zabíjení apod.

Rizikové skupiny – maximální snaha o pomoc problémovým dětem, jednání s rodiči za přítomnosti výchovného poradce, spolupráce s ped.psych.poradnou , Sdružením D

Spolupráce s rodiči

Stále hledáme nové cesty, jak navázat užší kontakt s rodiči, jak vzbudit jejich hlubší zájem o problémy jejich dětí a získávání poznatků především v oblasti komunikace a výchovného působení. Často se stává, že rodiče hledají pomoc až v okamžiku, kdy jsou zcela bezradní - kdy si potomek dělá, co chce. A to se cesty k nápravě hledají velmi těžko.

Podpora vedení školy

Vedení školy v průběhu školního roku vytváří podmínky pro naplňování cílů preventivního programu.

Informovanost pedagogických pracovníků

S minimálním preventivním programem jsou seznámeni všichni pedagogičtí pracovníci.

Použité materiály: Mgr. Hana Slavíková: Manuál pro tvorbu Minimálně preventivního programu pro školy

Základní škola a Mateřská škola Náměšť na Hané, okres Olomouc

Plán prevence a řešení šikany (příloha minimálního preventivního programu)

Šikanování nebo škádlení ?

Jaký je rozdíl mezi šikanováním a škádlením ? Vnitřní rozdíl je veliký! Jestliže svého kamaráda škádlím, tak očekávám, že to bude legrace nejen pro mě, ale i pro něj. Ale když vidím, že to jako legraci nebere, že je zraněný, pak pocítím lítost a omluvím se mu. U šikany je to obráceně. Agresor chce druhému ublížit, chce ho ranit. A má z toho radost. Nejenom, že se mu neomluví, ale své chování opakuje a většinou násilí stupňuje.

Metodický pokyn MŠMT ČR k prevenci a řešení šikanování mezi žáky škol a školských zařízení č.j. 21291/ 2010- 28 *definuje šikanu* takto :

Šikanování je jakékoliv chování, jehož záměrem je ublížit, ohrožit nebo zastrášovat žáka, případně skupinu žáků. Spočívá v cílených opakovaných fyzických a psychických útocích jedincem nebo skupinou vůči jedinci či skupině žáků, kteří se neumí nebo z nejrůznějších důvodů nemohou bránit. zahrnuje jak fyzické útoky v podobě bití, vydírání, loupeží, poškozování věcí, tak i útoky slovní v podobě nadávek, pomluv, vyhrožování či ponižování. Může mít i formu sexuálního obtěžování až zneužívání. nově se může realizovat prostřednictvím elektronické komunikace, jedná se o tzv. kyberšikanu, která je jednou z forem psychické šikany. Je to zneužití ICT, zahrnuje útoky pomocí e-mailů, sms zpráv, vyvěšování urážlivých zpráv na internetové stránky apod. k takovým činnostem, které mají někoho záměrně ohrožit, ublížit mu. Šikana se projevuje i v nepřímé podobě jako demonstrativní přehlížení a ignorování žáka či žáků třídní nebo jinou skupinou spolužáků. Nebezpečnosti působení šikany spočívá zvláště v závažnosti, dlouhodobosti a nezřídka v celoživotních následcích na duševní a tělesné zdraví oběti.

Projevy šikanování

Šikanování má ve svých projevech velice různou podobu. Mezi základní formy šikany podle typu agrese – podle typu nebo prostředku týrání patří:

- fyzická agrese, přímá a nepřímá / patří sem i krádeže a ničení majetku oběti/
- verbální šikana, přímá a nepřímá / součástí je kyberšikana, děje se pomocí ICT/

- smíšená šikana, kombinace psychické a fyzické šikany / násilné a manipulativní příkazy apod./

Podstatnou vlastností šikany je skrytost.

Při vlastní diagnostice šikany je třeba zkoumat tento fenomén ze tří praktických pohledů- jako nemocné chování, závislost a poruchu vztahů ve skupině.

Stadia šikanování

První stádium šikanování : Zrod ostrakismu

Jde o mírné, převážně psychické formy násilí, kdy se okrajový člen skupiny necítí dobře. Je neoblíben a není uznáván. Ostatní ho více či méně odmítají, nebaví se s ním, pomlouvají ho, spřádají proti němu intriky, dělají na jeho účet „drobné“ legrácky apod. Tato situace je již zárodečnou podobou šikanování a obsahuje riziko dalšího negativního vývoje.

Druhé stádium : Fyzická agrese a přitvrzování manipulace

V zátěžových situacích, kdy ve skupině stoupá napětí, začnou žáci na okraji skupiny sloužit jako hromosvod. Spolužáci si na nich odreagovávají nepříjemné pocity například z očekávané těžké písemné práce, z konfliktu z učitelem nebo prostě jen z toho že chození do školy je obtěžuje. Manipulace se přitvrzuje a objeví se první náznaky fyzické agrese.

Třetí stádium (klíčový moment) : Vytvoření jádra

Vytváří se skupina agresorů, „úderné jádro“. Tito šířitelé „viru“ začnou spolupracovat a systematicky, nikoliv již pouze náhodně, šikanovat nejhodnější oběti. V počátku se stávají jejich oběťmi ti, kteří jsou už osvědčeným objektem šikany. Jde o žáky, kteří jsou v hierarchii nejnižší, tedy ti „slabí“.

Čtvrté stádium : Většina přijímá normy

Normy agresorů jsou přijaty většinou třídy a stanou se nepsaným zákonem. I mírní a ukáznění žáci se začnou chovat krutě – aktivně se účastní týrání spolužáka a prožívají při tom uspokojení.

Páté stádium : Totalita neboli dokonalá šikana

Násilí jako normu přijímají všichni členové třídy, šikanování se stává skupinovým programem. Obrazně řečeno nastává éra „vykořisťování“. Žáci jsou rozděleni na dvě sorty lidí, které je možno označit jako „otrokáře“ a „otroky“. Jedni mají všechna práva, ti druzí nemají práva žádná.

Typy iniciátorů šikanování :

1. typ

Hrubý, primitivní, impulsivní, se silným energetickým přetlakem, kázeňskými problémy – narušeným vztahem k autoritě, někdy zapojený do gangů páchajících trestnou činností.

Vnější forma šikanování

Šikanuje masivně, tvrdě a nelítostně, vyžaduje absolutní poslušnost, používá šikanování cíleně k zastrašování ostatních.

Specifika rodinné výchovy

Častý výskyt agrese a brutality rodičů, jako by agresori násilí vraceli nebo ho napodobovali.

2. typ

Velmi slušný, kultivovaný, narcisticky šlechtěný, sevřený, zvýšeně úzkostný, někdy i se sadistickými tendencemi v sexuálním smyslu.

Vnější forma šikanování

Násilí a mučení je cílené a rafinované, děje se spíše ve skrytu, bez přítomnosti svědků.

Specifika rodinné výchovy

Časté uplatňování důsledného a náročného přístupu, někdy až vojenského drilu bez lásky.

3. typ

„**Srandista**“, optimistický, dobrodružný, se značnou sebedůvěrou, výmluvný, nezřídka oblíbený a vlivný.

Vnější forma šikanování

Šikanuje pro pobavení sebe i ostatních. Patrná snaha vypíchnout „humorné“ a „zábavné“ stránky.

Specifika rodinné výchovy

Nebyla zaznamenána významnější specifika, pouze v obecnější rovině je přítomna absence duchovních a mravních hodnot v rodině.

PREVENCE ŠIKANY

Školní program proti šikanování je nejúčinnějším způsobem, jak ochránit děti před šikanou. Zahrnuje v sobě metody řešení a další opatření zaměřená přímo na nápravu šikanování. Předpokladem jeho fungování je dobrá všeobecná prevence rizikového chování ve škole.

Každý pedagog, obzvlášť třídní učitel, je odpovědný za vytvoření zdravého klimatu třídy. Je povinen zejména :

- podporovat rozvíjení *pozitivních vztahů* mezi dětmi
- vést děti k *sebedůvěře*, přiměřenému *sebevědomí* a *odpovědnosti* za své konání
- jednat s dětmi jako s partnery, bez výjimky respektovat jejich práva, zároveň vést k plnění povinností

- co nejvíce omezit nudu při výuce – šikana často vzniká jako zdroj zábavy pro agresory
- udržovat ovzduší důvěry mezi dětmi a pedagogy
- v kritických situacích dát jasně najevo, že toto chování je špatné a nelze jej tolerovat
- nebýt lhostejný k projevům agresivity, a to i v případě, že nejsem právě pověřen dozorem
- informovat děti, ale i rodiče, na koho se obrátit při problémech – třídní učitel, školní schránka důvěry, výchovný poradce, vedení školy, linka důvěry...
- snažit se mít přehled o vzájemných vztazích mezi dětmi ve třídě i mimo ni

JAK POZNÁME, ŽE BY SE MOHLO JEDNAT O ŠIKANU ?

Raději neočekávejte, že se vám děti svěří – to se stává výjimečně. Oběť má strach z odplaty, navíc si často odmítá připustit závažnost situace i sama před sebou (chce si zachovat důstojnost aspoň ve vlastních očích). Neberte ale na lehkou váhu informace nezaujatých svědků a také vlastní pozorování a intuici.

Příklady přímých znaků šikany (= *nutno neprodleně začít řešit*)

- soustavné posměšné poznámky, nadávky, hrubé žerty, hanlivá přezdívka atd. na adresu určitého žáka, pokud to tento žák těžko snáší a trpí tím. Zvlášť nápadné je, když se tyto situace opakují, aniž by k nim tento žák zavdal bezprostřední příčinu
- jednostranné vyžadování věcných či peněžních darů, ať už pod pohrůžkou fyzického násilí, nebo hrozbou odpírání „kamarádství“
- jeden žák vystupuje vůči druhému často v roli „sluhy“ či „otroka“ – plní jeho příkazy, vykonává za něj různé práce (mazání tabule, nošení tašky apod.)
- opakované rvačky, v nichž se buď projevuje výrazný nepoměr sil (početní převaha nebo fyzické parametry), nebo jedna strana viditelně nemá zájem a snaží se uniknout
- často opakované pošťuchování, strkání, údery, poškozování věcí, které žák neoplácí. Někdy je oběť doháněna až k projevům zoufalství
- na žáka je vyvíjen nátlak k vykonání nemorálních až trestných činů

Příklady nepřímých znaků (= *nutno zvýšit pozornost*)

- (potenciálně šikanovaný) žák se o přestávce zdržuje stranou od ostatních, nemá kamarády
- přestávky tráví v bezpečné blízkosti učitelů nebo mimo třídu (bez zjevného důvodu), vymýšlí si záminky, aby nemusel být ve třídě
- jeho prospěch se náhle nevysvětlitelně zhoršuje, nesoustředí se na učení
- má často poškozené nebo rozházené věci, často se mu „záhadně“ ztrácí – ve třídě, v šatně...
- při týmových sportech bývá volen mezi posledními
- má-li promluvit před třídou, je nejistý a ustrašený, opakovaně se zdráhá mluvit o sobě

- působí smutně, stísněně, často chybí z nejasných důvodů, jako je „ranní nevolnost“....

POSTUP TŘÍDNÍHO UČITELE, MÁ-LI PODEZŘENÍ NA ŠIKANU

Je důležité dodržet pořadí těchto kroků, žádný nevynechat (pokud je v některém z kroků podezření vyvráceno, další už pochopitelně nenásledují).

1. *konfrontovat* svá pozorování s dalšími kolegy, nezapomenout na předchozího třídního učitele
2. co nejdříve *oznámít* své podezření vedení školy, výchovnému poradci, *konzultovat* další postup, dohodnout se, zda další vyšetřování povede třídní učitel nebo jiná osoba (měl by to být člověk znalý problematiky), případně přizvat psychologa
3. *mezi čtyřma očima* a bez zbytečného humbuku *vyslechnou více nezaujatých svědků* – důležité věci zapisovat, porovnávat, věnovat pozornost nesrovnalostem v časech a místech
4. *spojit se s rodiči* případné oběti, konzultovat výskyt nepřímých znaků šikan, spolupráce s nimi
5. teprve nyní *vyslechnout oběť* – citlivě, zcela diskrétně, zaručit bezpečí a důvěrnost informací, tento pohovor musí provádět osoba, které oběť důvěřuje
6. *vyslechnout agresory* – překvapivě, mezi čtyřma očima, znemožnit domluvu odpovědí, je-li pachatelů více, soustředit se na rozpory ve výpovědích, vytipovat nejslabší článek, dovést k přiznání či vzájemnému obviňování
7. požádat vedení školy o *svolání výchovné komise*, která na základě shromážděných informací posoudí, zda se jedná o šikanu a jaký je stupeň závažnosti, navrhne další postup vůči obětem, agresorům i třídě jako celku, potrestání agresorů je individuální a závisí na věku, intenzitě šikany a na tom, zda se jednalo o první případ, či recidivu
8. individuálně *pozvat k jednání rodiče agresorů*, seznámit se situací, domluvit se na opatřeních, odmítají-li spolupracovat, zvážit oznámení na OSPOD či Policii ČR, v otázce trestu nepřistupovat na kompromisy
9. *pozvat rodiče obětí*, seznámit se situací, domluvit se na opatřeních
10. teprve nyní *rozebrat situaci se třídou* (vynechat případné citlivé detaily), prodiskutovat, vysvětlit nebezpečnost a důsledky šikany, oznámit potrestání viníků

TŘÍDU NADÁLE POZORNĚ SLEDOVAT !!!!

11. pokud se situace vyřeší pouze odchodem některých žáků, *měl by odejít agresor a nikoli oběť !!!!*

!!!Čeho se určitě vyvarovat!!!

V počáteční fázi vyšetřování **zásadně neřešit před celou třídou** nebo větší skupinou dětí (obrovská, ale častá chyba – děti jako svědci často nerozlišují mezi tím, co prožily, a co znají z doslechu, navíc je oběť zastrašena a agresor má čas se připravit).

Zásadně **odmítat konfrontaci obětí a agresorů** nebo jejich rodičů (budou se jí dožadovat)

Brát v úvahu, že agresoři zdůvodňují své chování přijatelnými nebo dokonce ušlechtilými cíli („on pořád všechny provokuje“ apod.), nepodlehnout jednostrannému nazírání, snažit se o objektivitu.

Cítím-li osobní antipatii k některému z účastníků, nedovolit, aby ovlivnila mé stanovisko!!

Při náhlém výbuchu násilí vůči oběti je samozřejmě **nutno postupovat odlišně** – jednat rázně, **okamžitě zajistit ochranu oběti a izolovat agresory** (i vzájemně – kvůli možnosti domluvit si křivou výpověď, vyslechnout oběť a svědky mezi čtyřma očima, ale bez zbytečného utajování, bez prodlení oznámit věc vedení školy !!

28.8.2018

Mgr. Ladislav Havelka, ředitel
Mgr. Ludmila Hejsková, metodik prevence